

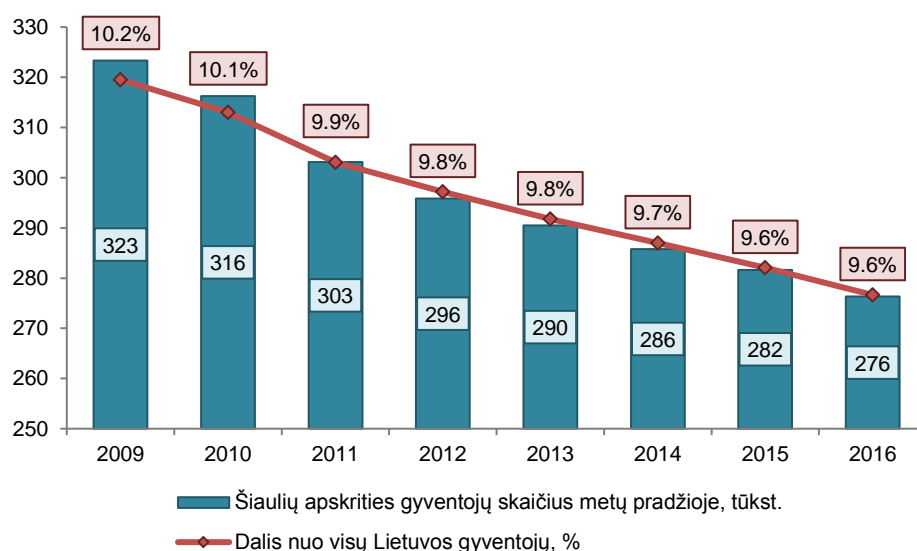
I. SANTRAUKA

- ▶ Šiaulių apskritis yra ketvirta didžiausia Lietuvoje pagal gyventojų skaičių ir pagal sukuriamą pridėtinę vertę. Šioje apskrityje gyvena beveik 9,6% Lietuvos gyventojų, sukuriama apie 7,1% bendrojo vidaus produkto.
- ▶ Pastaraisiais metais Šiaulių apskrityje verslo plėtra sulėtėjo: naujų įmonių steigėsi mažiau palyginti su Lietuvos vidurkiu, o veikiančių įmonių dalis tarp visos šalies įmonių veikiančių įmonių kasmet mažėjo.
- ▶ Šiaulių apskrityje pastaraisiais metais, kaip ir visoje Lietuvoje, mažėjo nedarbo lygis. Šiaulių apskrities nedarbo rodiklis 2015 m. buvo trečias didžiausių (13%) iš visų apskričių šalyje. Didelis nedarbas buvo viena priežasčių, paskatinusių emigraciją, kuri lėmė kad Šiaulių apskrityje sparčiau nei vidutiniškai Lietuvoje mažėjo gyventojų skaičius.

II. DEMOGRAFIJA

- ▶ Šiaulių apskritis yra ketvirta didžiausia šalyje pagal gyventojų skaičių. Ją sudarančiose Šiaulių miesto, Šiaulių, Akmenės, Joniškio, Kelmės, Pakruojo ir Radviliškio rajonų savivaldybėse iš viso gyvena virš 276 tūkst. žmonių – tai beveik 9,6% Lietuvos gyventojų.
- ▶ Šiaulių apskrityje gyvenančių Lietuvos gyventojų dalis smuktelėjo nuo 10,2% 2009 m. iki 9,6% 2015 m. 2009-2016 m. gyventojų Šiaulių regione mažėjo vidutiniškai po 2,2% kasmet, o per 2010 m. gyventojų sumažėjo net 4,2%, emigravo virš 11 tūkst. žmonių¹. Per visą 2009-2016 m. laikotarpį Šiaulių apskrities gyventojų skaičius sumažėjo 14,5%, kai visos šalies gyventojų – 9,3%.

Grafikas 1: Šiaulių apskrities gyventojų skaičius, metų pradžioje

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

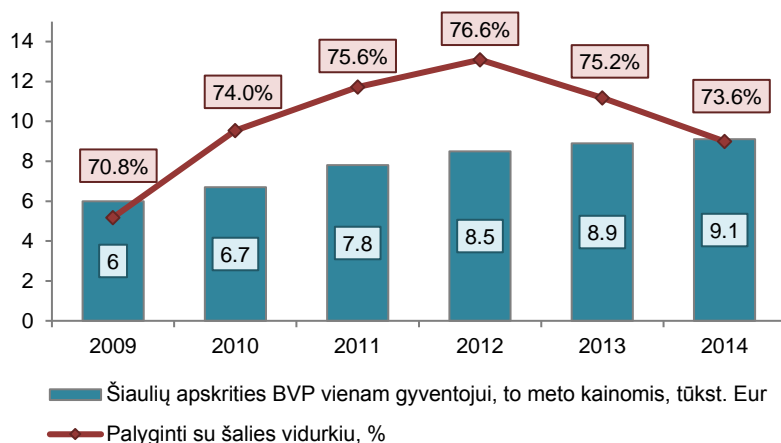
- ▶ Šiaulių apskritis turi neigiamą migracijos rodiklį nuo 1990-ųjų. 2015 m. 3725 daugiau asmenų paliko Šiaulių apskritį, nei atvyko čia gyventi. Tai reiškia, kad neigiamą populiacijos augimo rodiklį daugiausia lemia migracija.

III. MAKROEKONOMIKA

- ▶ Šiaulių apskrityje sukuriama Lietuvos BVP dalis pastaraisiais metais šiek tiek sumažėjo – 2007 m. ji sudarė 7,4%, 2014 m. – 7,1%. Šiaulių apskrityje sukuriamas BVP vienam gyventojui labiau priartėjo prie šalies vidurkio, tačiau išliko už jį reikšmingai mažesnis ir 2014 m. tesiekė 73,6% BVP vienam gyventojui Lietuvoje.
- ▶ Šiaulių apskritis užima ketvirtą vietą tarp visų Lietuvos apskričių pagal sukuriamą bendrąją pridėtinę vertę – šiame regione 2014 metais sukurta 7,1% Lietuvos bendrojo vidaus produkto (BVP).
- ▶ Apie pusę Šiaulių regiono bendrosios pridėtinės vertės sukuriama paslaugų (didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo) ir statybos sektoriuose, o maždaug ketvirtadalis BVP tenka pramonei. Žemės ūkis ir miškininkystė sudarė apie 8%, o viešasis sektorius apie 13,5% iš Šiaulių apskrities bendrosios pridėtinės vertės.
- ▶ Materialinės investicijos (t.y. investicijos į ilgalaikį materialųjį turtą), kurios yra vienas svarbiausių ekonomikos augimą skatinančių veiksnių ilguoju laikotarpiu, Šiaulių apskrityje 2007-2013 m. mažėjo lėčiau nei Lietuvos vidurkis: jų dalis padidėjo nuo 6,2% visų Lietuvos materialinių investicijų 2007 m. iki 6,7% 2013 m.

¹ Dalis 2010–2011 m. deklaravusių išvykimą asmenų buvo emigravę iš Lietuvos ankstesniais metais, bet išvykimą deklaravo paskelbus informaciją, kad išvykimo nedeklaravę asmenys privalės savarankiškai susimokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas.

Grafikas 2: Šiaulių apskrityje sukuriamas BVP vienam gyventojui

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

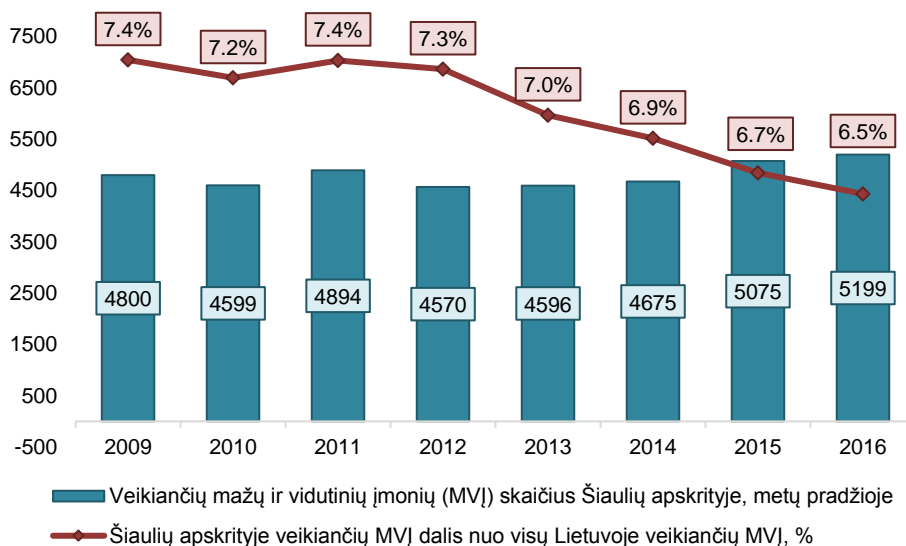
► Tačiau pagal tiesioginių užsienio investicijų (TUI) srautą Šiauliai apskritis gerokai atsiliko nuo kitų šalies regionų. Šiaulių regionui tenkančių TUI dalis 2014 m. sudarė apie 200 mln. Eur – tai vos 1,5% visų TUI Lietuvoje. Palyginti su 2007 m., Šiaulių regiono TUI išaugo 58,4%, kai visoje Lietuvoje jos padidėjo 25,1%. Vienam Šiaulių apskrities gyventojui 2014 m. tenkančios TUI siekė 707 Eur – tai net 6,2 karto mažiau nei vidutiniškai vienam gyventojui Lietuvoje. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis yra tik 8-ta iš 10-ties Lietuvos apskričių.

► Darbo našumas (t.y. sukurta pridėtinė vertė tenkanti vienam užimtajam) – 2014 m. sudarė 77,1% Lietuvos vidurkio. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis yra 6-ta iš 10-ties Lietuvos apskričių.

IV. VERSLUMAS

► Šiaulių apskrityje veikiančių įmonių skaičius pastaraisiais metais augo lėčiau nei Lietuvoje: 2009 m. pradžioje Šiaulių apskrityje veikiantys ūkio subjektai sudarė 7,3% visų Lietuvoje veikiančių ūkio subjektų, 2015 m. pradžioje – 6,7%, o 2016 m. pradžioje – jau tik 6,6%. Šiaulių apskrities veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 2009 m. pradžioje sudarė 7,4% visų Lietuvos veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, 2016 m. – tik 6,5%. Šiuo laikotarpiu veikiančių mažų ir vidutinių įmonių padidėjo visose Šiaulių apskrities savivaldybėse, išskyrus Kelmės rajono savivaldybes.

Grafikas 3: Šiaulių apskrityje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

► Santykiniam įmonių skaičiaus mažėjimui regione įtakos turėjo lėtesnis nei bendrai šalyje naujų įmonių steigimasis: 2009 m. Šiaulių apskrityje buvo įsteigta 6,3% visų Lietuvoje įsteigtų naujų juridinių asmenų, o 2014 m. – tik 5,4%, 2015 m. – 5,1%. Daugiausia naujų juridinių asmenų 2015 m. buvo įsteigta Šiaulių miesto savivaldybėje – 247, tai sudarė 47,4% visų naujai apskrityje įsteigtų juridinių asmenų. Kitose savivaldybėse šie rodikliai buvo gerokai kuklesni, o mažiausiai jų – vos po 26 juridinius asmenis (5% nuo apskrities rodiklio) – buvo įsteigta Joniškio ir Pakruojo rajonuose.

► Verslumo lygis, vertinant pagal 1000 gyventojų tenkančių mažų ir vidutinių įmonių skaičių, Šiaulių apskrityje yra žymiai mažesnis nei Lietuvos vidurkis: 2016 m. pradžioje 1000 Lietuvos gyventojų vidutiniškai teko 27,5 veikiančios mažos ir vidutinės įmonės, o 1000 Šiaulių apskrities gyventojų tik 18,8 tokių įmonių. Pagal šį rodiklį Šiaulių apskritis buvo 6-ta iš 10-ies apskričių.

Nors Šiaulių mieste verslumo rodiklis viršijo Lietuvos vidurkį (28,3 įmonės), kitose savivaldybėse jis svyravo tarp 16,9 (Šiaulių raj.) ir 10,6 (Akmenės raj.).

V. EKSPORTAS

► Lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Šiaulių apskrities 2015 m. sudarė 6,2% viso lietuviškų prekių eksporto. Vidutinis metinis lietuviškų prekių eksporto vertės augimas Šiaulių apskrityje 2010-2015 m. siekė 10,5 % ir buvo 5,5 proc. punktais didesnis nei visoje Lietuvoje. Šiaulių apskrities eksporto vertės mastas buvo mažiau paveiktas ekonominės krizės ir 2009 m. smuktelėjo tik 5%, kai visoje Lietuvoje jis sumažėjo 27,1%.

Grafikas 4: Lietuviškos kilmės prekių eksportas iš Šiaulių apskrities

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

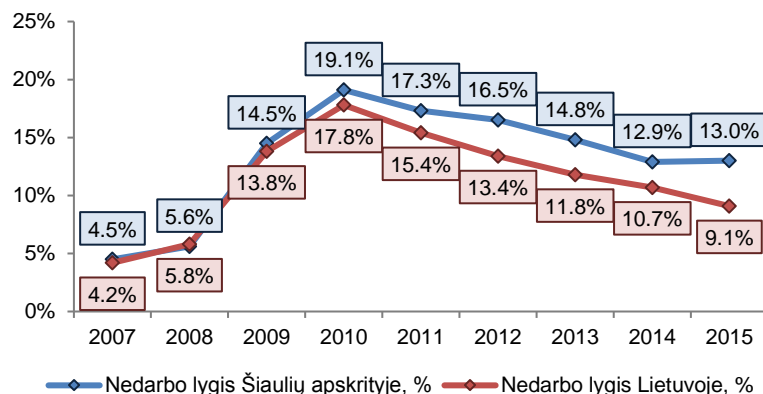
► Didžiausią dalį apskrities užsienyje parduodamos produkcijos sudaro baldų eksportas – jo dalis 2015 m. sudarė 27% viso apskrities eksporto ir palyginti su 2010 m. netgi padidėjo 10,2 proc. punkto. Taip pat gana reikšmingą eksporto dalį sudarė mediena, plastikai ir antžeminio transporto priemonės (atitinkamai – 9,8%, 8,7% ir 7,2%).

► Pagrindinė eksporto rinka Šiaulių apskrityje pagamintai produkcijai yra ES, kur parduodama 78,8% užsienio rinkoms skirtos produkcijos – 49,6% prekių keliauja į euro zonos valstybes (9,8% – į Baltijos šalis), o 29,2% į kitas ES valstybes (daugiausia Švediją, Lenkiją, Daniją).

VI. DARBO RINKA

► Gyventojų mažėjimo tendencija neigiamai paveikė ir darbo rinką: Šiaulių apskrities darbo jėga per 2010-2015 m. sumažėjo 8,7%, iki 131,5 tūkst. gyventojų, o jos dalis nuo visos Lietuvos darbo jėgos sumažėjo nuo 9,5% iki 9%. 2015 m. Šiaulių apskrityje buvo 114,4 tūkst. užimtųjų gyventojų. Vertinant pagal regioninį koeficientą², Šiaulių apskrities darbuotojai daugiausiai specializavosi miškininkystės, transporto paslaugų bei apdirbamosios pramonės ūkio veiklose.

Grafikas 5: Nedarbo lygis Šiaulių apskrityje ir Lietuvoje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

² Regioninis koeficientas parodo, ar santykinis vidutinis samdomų darbuotojų skaičius tam tikroje ekonominėje veikloje regione yra didesnis negu vidutiniškai šalyje. Jeigu koeficientas viršija 1 – didesnis, jeigu ne – mažesnis. Šis koeficientas yra specializacijos indikatorius.

► Užimtųjų skaičius Šiaulių apskrityje nuo 2009 m. kasmet mažėjo ir 2015 m. sudarė 114,4 tūkst., t.y. 8,6% visų Lietuvos užimtųjų. 2015 m. 58,4% visų Šiaulių apskrities užimtųjų dirbo paslaugų srityje, 19,9% – pramonėje, 15,9% – žemės ūkyje, 7,7% – statyboje. Vertinant pagal regioninį koeficientą, pramonės bei žemės ūkio (įskaitant miškininkystę bei žuvininkystę) veiklos Šiaulių apskrityje išsiskyrė ir santykinai didesniu užimtųjų skaičiumi, tačiau statybos ir paslaugų sektoriuose užimtųjų buvo santykinai mažiau nei vidutiniškai šalyje.

► Nedarbo lygis 2015 m. Šiaulių apskrityje buvo trečias didžiausių iš visų Lietuvos apskričių ir sudarė 13%, kai bendras nedarbo lygis Lietuvoje siekė 9,1%. Moterų nedarbas Šiaulių apskrityje siekė 12,5%, o visoje Lietuvoje – 8,2% Jaunimo nedarbo lygis siekė 25,6%, 9,3 proc. punktu viršydamas bendrąjį jaunimo nedarbo lygį Lietuvoje.

PRIEDAS

► Šiame priede pateikti Statistikos departamento skelbiami statistiniai ir ekonominiai rodikliai.

Lentelė 1: Šiaulių apskrityje sukurtos bendrosios pridėtinės vertės struktūra 2014 m.

Ekonominė veikla	Lietuvos Respublika	Šiaulių apskritis
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; transportas; apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	32,2%	32,5%
Pramonė	23,0%	24,8%
Viešasis valdymas ir gynyba; švietimas; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	14,0%	13,5%
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	3,4%	7,9%
Statyba	7,5%	7,3%
Nekilnojamojo turto operacijos	6,5%	6,8%
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla; administracinė ir aptarnavimo veikla	6,0%	2,6%
Informacija ir ryšiai	3,2%	1,7%
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	2,0%	1,5%
Finansinė ir draudimo veikla	2,0%	1,3%

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Lentelė 2: Šiaulių apskrityje veikiančių MVĮ pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis 2016 m. pradžioje

Ekonominė veikla	MVĮ dalis, %
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	32,7%
Apdirbamoji gamyba	12,3%
Transportas ir saugojimas	10,9%
Statyba	9,1%
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	6,9%
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	6,3%
Nekilnojamojo turto operacijos	4,6%
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	4,0%
Administracinė ir aptarnavimo veikla	2,9%
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	2,2%
Informacija ir ryšiai	2,0%
Kita aptarnavimo veikla	1,7%
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	1,2%
Finansinė ir draudimo veikla	0,9%
Švietimas	0,8%
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	0,6%
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	0,5%
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	0,4%

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Lentelė 3: Veikiančių MVĮ tenkančios 1000 gyventojų pagal apskritis 2010-2016 m. pradžioje

Administracinė teritorija	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lietuvos Respublika	20,2	21,8	20,8	22,0	23,1	26,0	27,5
Alytaus apskritis	12,6	14,5	13,4	14,1	14,8	16,4	17,3
Kauno apskritis	20,7	22,3	21,6	22,4	23,4	26,0	27,3
Klaipėdos apskritis	23,3	24,7	23,3	24,0	24,7	26,9	28,0
Marijampolės apskritis	12,1	12,7	11,9	12,1	12,7	13,8	14,4
Panevėžio apskritis	15,8	16,8	15,4	16,1	16,7	18,2	19,1
Šiaulių apskritis	14,5	16,1	15,4	15,8	16,4	18,0	18,8
Akmenės r. sav.	8,2	8,5	8,4	8,6	8,8	10,2	10,6
Joniškio r. sav.	10,4	10,8	10,4	10,6	11,3	12,1	12,9
Kelmės r. sav.	9,9	11,4	10,2	10,3	10,7	11,2	12,1
Pakruojo r. sav.	9,2	10,7	10,0	10,1	10,6	11,3	11,9
Radviliškio r. sav.	8,9	9,6	9,2	9,6	10,3	11,5	12,2
Šiaulių m. sav.	22,7	25,1	24,1	24,5	24,8	27,3	28,3
Šiaulių r. sav.	11,9	14,0	13,4	14,0	15,0	16,4	16,9

Tauragės apskritis	12,4	13,6	12,6	13,6	14,1	15,6	16,7
Telšių apskritis	15,5	16,4	15,7	16,2	16,7	18,2	18,8
Utenos apskritis	11,6	12,6	11,3	12,1	12,5	13,5	14,3
Vilniaus apskritis	28,9	30,9	30,0	32,3	34,2	39,8	42,2

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Lentelė 4: Santykinis samdomų darbuotojų užimtumas: regioninio koeficiento reikšmės Šiaulių apskrityje pagal ekonominės veiklos rūšis 2013 m.

Ekonominė veikla	Regioninis koeficientas
Miškininkystė ir žuvininkystė	1,79
Transportas ir saugojimas	1,34
Kasyba ir karjerų eksploatavimas; apdirbamoji gamyba	1,14
Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymas	1,10
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	1,03
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	0,96
Statyba	0,95
Nekilnojamojo turto operacijos	0,77
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	0,73
Administracinė ir aptarnavimo veikla	0,65
Švietimas, sveikatos priežiūra ir kita komunalinė ir socialinė aptarnavimo veikla	0,62
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	0,55
Informacija ir ryšiai	0,55

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Pastaba. Regioninis koeficientas parodo, ar santykinis vidutinis samdomų darbuotojų skaičius tam tikroje ekonominėje veikloje regione yra didesnis negu vidutiniškai šalyje. Jeigu koeficientas viršija 1 – didesnis, jeigu ne – mažesnis. Šis koeficientas yra specializacijos indikatorius. Regioninis koeficientas (LQ) apskaičiuojamas pagal formulę:

$$LQ = \frac{\frac{E_{ij}}{E_j}}{\frac{E_{in}}{E_n}}$$

čia: E_{ij} – užimtumas i veikloje j regione; E_j – bendras užimtumas j regione; E_{in} – nacionalinis užimtumas i veikloje; E_n – bendras nacionalinis užimtumas.³

³ Šaltinis: Jucevičius, R. 2007. Lietuvos pramonės ir verslo klasterių žemėlapis, *Kauno technologijos universitetas*: https://ukmin.lrv.lt/uploads/ukmin/documents/files/Inovacijos/klasteriai/klasteriu_zemelapis.pdf.